

Havs och vattenmyndigheten
Box 11930
404 39 Göteborg

Havs dnr 1215-11.
Remissyttrande. Miljötilstånd för Torneåverken, Finland. Outokumpu
Stainless Oy och Outokumpu Chrome Oy.

Havs- och vattenmyndigheten har 2012-08-20, i egenskap av bevakningsmyndighet enligt förordningen 2010:1098 om gränsöversöverskommelsen med Finland, översänt rubricerat beslut till Naturskyddsföreningen för ev synpunkter.

Havs- och vattenmyndigheten (nedan Hav) har möjlighet att i rollen som bevakningsmyndighet överklaga Regionförvaltningsverkets beslut. Synpunkter som berör allmänna intressen lämnas till Hav senast 2012-09-07.

Beslutet avser tillstånd till i stort sett ökad produktion av samtliga produkter, såsom ferrokrom och olika stålprodukter.

Utsläppen kommer att öka och innefattar huvudsakligen partiklar, kväve- och svaveloxider, kolmonoxid och metaller och deras föreningar och ämnen. Dessutom flyktiga organiska ämnen, dioxiner och fluorider.

HAPARANDA NATURSKYDDSFÖRENINGENS SYNPUNKTER

Vattenförekomstens status i Bottenviken och fabrikernas närområde

Det finns många uppgifter om skador i havets ekosystem i bolagens närområde. Bland annat har vitmärlan, *Monoporeia affinis*, försvunnit i Bottenviken ca år 2000 (http://www.havsmiljoinstitutet.se/digitalAssets/1371/1371455_vitm--rleproblematiken.pdf). På andra håll har vitmärlan återhämtat sig och visar växande populationstäthet, men inte i Haparanda skärgård. Den allra tidigaste uppgiften om skada på vitmärlan är från 1970, då antalet individer var 0 på en provpunkt i avloppsvattenutsläppens närområde.

Analyser av dioxiner i fisk visar att strömming från Seskarö har de högsta halterna dioxiner och dioxinlika föreningar av alla prover i Sverige under senaste provtagningen. Dioxinerna minskar överallt utom i norra Bottenviken.

Detta innebär i sin tur att den fisk som tillväxer i närområdet och trots allt vandrar upp i Torne älv har förhöjda halter av dessa miljögifter.

Lax som vandrar förbi området påverkas dock ej.

Fiskets utveckling

Sikfångsterna har minskat i 10 år i rad

(<http://www.intersik.se/sikfakta/bestandsutveckling-och-fiske/>)

(<http://www.havochvatten.se/download/18.472732f513318aaf1af800075/ROM+2011.pdf>) och den havsvandrande öringen är starkt hotad i området och Torne älv samt Kalix älv, två av våra nationalälvar. Sikens lekvandring har förskjutits från topp omkring 25 juli till 10 – 15 augusti. Spekulationer om naturliga förändringar orsakade av klimatförändringen i regionen har använts för att gjuta olja på vågorna: ”lugn, vi behöver inte vara oroliga, för det KAN ha naturliga orsaker” = vi behöver inte göra någonting alls utöver klimatarbetet”.

Sikpopulation uttraderad?

Därutöver finns det indikationer på att det inte är samma population av ”storsik” som numera vandrar upp i Torne älv. I varje fall är storleken på sikarna samt upplevelsen fetthalt och smak förändrad, indikationer på en mycket allvarlig påverkan.

Sökandens beskrivning av påverkan på miljön

Sökandens inlämnade beskrivningar av fabrikenas miljöpåverkan saknar alla dessa uppgifter. Det är en stor brist i ansökan att utelämna en korrekt beskrivning av havsområdets ekologiska status. Samtidigt betalar bolagen ut årliga belopp som kompesation för skada på fisket till det närmaste finska skifteslaget. Skifteslaget har nu begärt högre ersättning p g a de ökande utsläpp som väntas..

Reproduktionsstörning hos lake

I slutet på 80-talet konstaterades att inte en enda individ honlake hade utvecklad rom i januari, samtidigt som 100 % av lakar i referenssjöar hade mogen rom (Kankaanranta & Mäki). Reproduktionsstörningen har noterats av befolkningen som saknat delikatessen i årtionden vid det här laget. Längre bort från stålverkets närområde har laken visat sig ha rom, 30 – 60 %, mer ju längre avstånd från Sellö. I beslutet anger Regionförvaltningsverket att orsaken till reproduktionsstörningen inte är utredd!

Redan detta borde resultera i att tillstånd inte kan meddelas! Här ska rimligen försiktighetsprincipen tillämpas.

Områdets skyddsklassning

Torne älv är ett Natura2000 objekt. Det innebär att åtgärder även utanför området som kan riskera att påverka objektet måste ha prövats enligt reglerna för Naturaområden.

Vidare innebär reglerna om förvaltning av vatten att vattenförekomsterna ifrågaska uppnå god status år 2015. Detta kräver i sin tur att berörda vattenförekomster och deras nuvarande status redovisas. Redovisningen här är bristfällig.

Längre ut från kusten finns Haparanda Skärgårds Nationalpark. På finska sidan Bottenvikens Nationalpark.

BAT och avsaknad av hänsyn till lokala förutsättningar – individuell prövning

Tillståndsbeslutet lutar sig starkt mot ”bästa tillgängliga teknik”, BAT, eller kg utsläpp av stoft eller i vissa fall kemiskt ämne i utsläppen till luft per ton produkt. Det resulterar i ökande mängd utsläppt stoft totalt.

Samtidigt tar man inte hänsyn till de lokala förutsättningarna utan medger samma utsläpp per ton produkt oavsett vilket resultat det medför i miljön. Omfattningen av påverkan på land- och vattenområdet blir beroende enbart på vad deras uppgifter om aktuellt BAT-krav genererar. Man får nästan uppfattningen att utsläppet sker i ett månlandskap som **inte kan skadas!**

Sammanfattning

Helhetssyn

Bristerna i underlaget till ansökan, vad avser vattenområdets nuvarande miljöstatus, jämfört med lagstadgade krav på skydd av natur och miljö, medför bedömningen att ansökan bör avslås.

Tillståndsmyndigheten har genom sitt beslut åsidosatt **proportionalitetsprincipen** såväl som **försiktighetsprincipen**.

Naturskyddsföreningen föreslår att Havs- och vattenmyndigheten överklagar beslutet och yrkar på att Outokumpu Stainless Oys och Outokumpu Chrome Oys ansökan ska avslås med motiveringen:

- att ansökningshandlingarna är otillräckliga samtidigt som det finns fortgående allvarlig reproduktionsstörning just i havsrecipienten där bolagen släpper ut avloppsvatten, kylvatten, dagvatten och ämnen till luft, luftföroreningar som till stor del faller ner på hav och land för att sedan rinna ut i havet.
- uppdelningen av tillstånden för verksamheterna i ett beslut för utsläpp i vatten och ett annat beslut för utsläpp till luft medför att prövningen av påverkan på vattenrecipienten via utsläppen till luft faller bort. Samtidigt har prövningen av direkta utsläpp av avloppsvatten och kylvatten till recipienten i sin tur medfört att påverkan på vattnet via nedfallet från

luften lämnats därhän vid den prövningen (gränsälvscommissionen).

- utsläppen av kvicksilver får ej överstiga 40 kg/år i st f 340 kg/år.

Ovanstående skrivelse från Naturskyddsföreningen i Haparanda stöds i sin helhet av Naturskyddsföreningen i Norrbottens län. Vi inom Länsförbundet insänder till följd därav synvinklarna från Naturskyddsföreningen i Haparanda till Vatten och Havsmyndigheten.

Tärendö den 5 september 2012

Enligt uppdrag

Mats Bodmark

Vattenansvarig inom Länsförbundet

b.bodmark@globalnet.net